

Prvo sudjenje Albancima pred tribunalom

Author: [Michael Farquhar](#)

U prvom postupku koji se vodi protiv njih, bivsi pripadnici Oslobodilacke vojske Kosova poricu optuzbe za ubojstvo i mucenje

Sudjenje trojici bivsih pripadnika Oslobodilacke vojske Kosova (OVK), koji su optuzeni za ubojstvo i mucenje Srba i njihovih albanskih »kolaboracionista« u jednom zatvorskom logoru tokom 1998., trebalo bi poceti 15. studenoga/novembra.

Fatmir Ljimaj (Fatmir Limaj), Haradin Balja (Haradin Bala) i Isak Musliju (Isak Musliu) izjavili su da se ne osjecaju krivima za niz optuzbi za zlocine protiv covjecnosti i krsenja zakona i obicaja ratovanja. Radi se o zlocinima pocinjenim u logoru koji se nalazio u selu Lapusnik (centralno Kosovo).

Po prvi put ce se pripadnicima OVK-a – koji su do sada uglavnom, barem unutar albanske vecine na Kosovu, imali status heroja i oslobodilaca – suditi pred Haskim tribunalom.

Tuzioci navode da je u razdoblju od svibnaj/maja do lipnja/juna 1998. Ljimaj kao zapovjednik OVK-a bio zaduzen za centralno Kosovo, te da se u njegovoj nadleznosti nalazilo i selo Lapusnik. Logorom je upravljao Musliju, koji je bio neposredno potcinjen Ljimaju. A Balja je navodno bio logorski strazar.

Za spomenuta tri mjeseca, Ljimajeve jedinice otele su vise od 30 ljudi – pretežno Srba i Albanaca, gotovo iskljucivo civila – i smjestile ih u spomenuti logor, gdje su zatvorenici pod stravicnim uvjetima bili premlacivani, saslusavani i ubijani.

Na samo jednoj od lokacija, koja se spominje kao »stala«, navodno je – na prostoru predvidjenom za tri ili cetiri krave – boravilo 10-15 osoba. Poslije izvjesnog vremena, podovi su bili prekriveni ljudskom krvlju i izmetom.

Tuzioci tvrde da su zatvorenici bili tuceni palicama, kundacima, sjekirama i elektricnim kablovima. U predprocesnom materijalu stoji kako je jednom od zatvorenika jedan pripadnik OVK-a izbio dva zuba tako sto mu je cijev puske prvo gurnuo u usta, a zatim izvukao. Drugom zatvoreniku su dva nokta iscupana klijestima, dok je trecem bilo otkinuto uho.

Navodno je za ta tri mjeseca oko 15 ljudi ubijeno; jos desetak ih je navodno nastradalo prilikom povlacenja OVK-a sa tog podrucja 26. srpnaj/jula, nakon sto su Srbi krenuli u ofanzivu s ciljem zauzimanja citavog podrucja.

Tuzioci tvrde da su Balja i jos jedan strazar dvadeset i jednu osobu sproveli u planinu Berisa. Nakon sto ih je devet bilo pusteno, ostali su odvedeni na jedan proplanak, da bi ih potom Balja, drugi strazar i jos jedan pripadnik OVK-a pobili, izuzev dvojice koji su uspjeli pobjeci u sumu.

Pojedinacne optuzbe koje su podignute protiv svakog od trojice optuzenika razlikuju se utoliko sto su se i njihove uloge unutar OVK-a u naznacenom razdoblju razlikovale.

Tuzioci kazu da su sva trojica neposredno sudjelovala u premlacivanjima logorasa. Balja i Musliju optuzeni su i za sudjelovanje u ubojstvima, dok je Ljimaj ta ubojstva navodno »planirao, poticao i naredjivao«.

Tuzioci se takodjer nadaju da ce primjenom nacela zapovjedne odgovornosti uspjeti dokazati da su Ljimaj i Musliju odgovorni za zlocine koji se spominju u optuznici. Po Statutu Tribunala, zapovjednici – naime – mogu biti proglašeni krivima i za zlocine koje su pocinili njihovi potcinjeni, i to nezavisno od toga jesu li ih osobno naredili.

Svu trojicu optuzenika tereti se i za sudjelovanje u zajednickom zlocinackom poduhvatu, cija je svrha bila »podvrgavanje srpskih civila i navodnih albanskih kolaboracionista zastrasivanju, pritvaranju, nasilju i ubojstvu«.

Medjutim, sva trojica okrivljenih izjavila su da se ne osjecaju krivima. Stovise, oni tvrde da nisu ni znali da je u naznacenom razdoblju spomenuti logor postojao.

Balja tvrdi da tokom ta tri mjeseca uglavnom nije ni boravio u Lapusniku i napominje da je zbog problema sa srcem bio premjesten u pozadinu. On odbacuje i tvrdnju optuzbe da je u razgovoru nakon hapsenja navodno priznao kako je obavljao duznost »strazara u tranzitnom objektu«, isticuci da su njegove rijeci bile pogresno prevedene.

Ljimajevi i Muslijuevi advokati pak namjeravaju osporiti tvrdnje da njihovi klijenti za navodne zlocine snose zapovjednu odgovornost. Oni ukazuju da OVK u naznaceno vrijeme nije ni predstavljala organiziranu strukturu, niti je raspolagala hijerarhijskim ustrojem koji bi bio usporediv s onim koji postoji u regularnim vojnim formacijama.

Advokati smatraju da Ljimaj i Musliju, usprkos tome sto su obavljali funkciju »zapovjednika« OVK-a, ipak zapravo nisu imali nikakvu prakticnu vlast nad onima koji su im nominalno bili potcinjeni i koji se zajedno s njima nisu ni borili po duznosti, nego iskljucivo zbog toga jer su im vjerovali.

Branioci ce optuzbe pokusati odbaciti i iz tehnickih razloga, tako sto ce recimo nastojati osporiti tezu da su borbe koje su u to vrijeme vodjene na Kosovu u pravnom smislu predstavljale »oruzani sukob«, sto je inace neophodan preduvjet da bi se uopce moglo govoriti o zlocinima protiv covjecnosti.

Ljimaj je u odnosu na drugu dvojicu optuzenika zauzimao najvisu poziciju. U trenutku kada je – veljaci/februara 2003. – uhapsen, on je na Kosovu vec bio poznata osoba, buduci da je u medjuvremenu napredovao do najvisih struktura OVK-a, te da je po okoncanju oruzanih sukoba usao i u politiku.

Vise tisuca ljudi protestiralo je protiv hapsenja u njegovom rodnom mjestu Malisevu, uzvikujuci »Sloboda oslobodiocima« i »OVK, OVK«. U okviru takozvanog »fonda Ljimaj« prikupljena je i velika svota novca namijenjena troskovima obrane.

S obzirom na nasilnu pobunu koja je u ozujku/martu ove godine izbila na Kosovu, pojedinci strahuju da bi pocetak prvog sudjenja pripadnicima OVK-a mogao izazvati i dodatne probleme.

Predstavnica za stampu Misije UN-a na Kosovu, Mehthild Heneke (Mechthild Henneke), priznala je da se tokom ozujskih/martovskih nereda situacija otela kontroli, isticuci da su i mnogi ljudi na Kosovu time bili iznenadjeni i da ni oni niposto ne zele da se nesto slicno ponovo dogodi.

U svakom slucaju, Ljimaj u posljednje vrijeme nije isuvisce cesto spominjan na Kosovu. Cak se i stranka ciji je on clan, Demokratski savez Kosova (DSK), odbila zaloziti za njega, ocito svjesna loseg utiska koji je o njemu stvoren u medjunarodnim krugovima.

Posljednjih je dana sudjenje jos vise potisnuto u drugi plan zbog sve snaznijih nagovjestaja da se Tribunal sprema pokrenuti i proces protiv jednog od politicara visokog ranga i bivseg pripadnika OVK-a – Ramusa Haradinaja (Ramush Haradinaj).

No, znacajnja od samih reakcija u javnosti mozda je i cinjenica da je slucaj fakticki vec dospio pred Tribunal, koji je tim povodom podigao i prvu optuznicu za nepostivanje suda. Ovog tjedna se, naime, pred sudom pojavio Beci Becaj (Beque Beqaj), koji je izjavio da se ne osjeca krivim za optuzbe da je navodno stupio u kontakt s dvojicom svjedoka optuzbe i pokusao ih prinuditi na povlacenje izjave koje su prethodno dali.

Za Becaja se tvrdi da je, buduci u neposrednom dosluhu s trojicom optuzenika koji se nalaze u pritvorskom centru u Sheveningenu, pokusao djelovati u njihovo ime.

Duznsonici UN-a na Kosovu, ukljucujuci i glavnu tuziteljicu Tribunala Karlu del Ponte (Carla del Ponte), u vise su navrata konstatirali kako glavnu prepreku za sprovođenje pravde na Kosovu predstavlja nesprijetnost svjedoka da se pojave na sudu.

Medjutim, predstavnica za stampu Ureda tuzilastva, Florans Artman (Florence Hartmann), odbila je komentirati eventualne probleme koji u tom smislu postoje u vezi sa sudjenjem trojici. Umjesto toga podvukla je da tuzilastvo raspolaze svim neophodnim sredstvima pomocu kojih ce se izboriti s poteskocama ako i kada se one pojave.

To znaci da ce neki svjedoci mozda svjedociti anonimno, ili na privatnim saslanjima, ili da ce im pri svjedocenju – u cilju prikriivanja identiteta – lica biti skrivena, a glasovi izobliceni.

Advokati optuzbe ce vec tokom sljedeceg tjedna biti u prilici naznaciti u kom ce se pravcu kretati njihov dokazni postupak protiv trojice optuzenika.

Michael Farquhar je izvjestac IWPR-a iz Haga.

Location: Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/prvo-sudjenje-albancima-pred-tribunalom>